

Гончар І.Г.
к.п.н., ст. викладач
кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи

Актуальні методи соціально-виховної роботи

Різноманітність і складність сучасних соціальних проблем диктують потребу в теоретико-методологічному обґрунтуванні стратегій соціальної роботи в суспільстві, визначенні та обґрунтуванні актуальних методів роботи. Виконання функції допомоги або підтримки «людина в проблемі», яка не здатна, не готова, не має можливостей з об'єктивних або суб'єктивних обставин самостійно функціонувати, діяльність об'єктивно спрямована на розвиток або відновлення соціальності індивіда, створення можливості та формування потреби в самостійній, вільній взаємодії з оточуючим світом.

Актуальними методами соціальної роботи, які проводяться спеціалістами організацій та установ соціальної сфери, у багатьох країнах світу є: командна соціальна робота, волонтерська, телефонне консультування, соціальна робота в спільноті, фостеринг, самокерована групова робота, мобільна соціальна робота, соціально-культурна анімація та ін.

Серед визначених методів роботи найбільш поширеним методом групової роботи є міждисциплінарна групова робота фахівців соціальної сфери, які включені у процес соціальної підтримки особистості, наприклад ведення випадку «мультидисциплінарною» командою, яка складається із соціального працівника і психолога. До такої команди можуть включатися як спеціалісти одного профілю, так і фахівці з суміжних сфер знання і соціальної практики.

Масового поширення останніми роками набуває волонтерська діяльність. Волонтери – це люди, які роблять що-небудь з власної волі, за згодою, а не з примусу. Вони можуть діяти або неформально працювати безкоштовно як у державних, так і у приватних організаціях освітнього,

соціального чи медичного спрямування, бути членами добровольчих організацій. Перш ніж стати волонтером кандидат проходить спеціальну підготовку в соціальній службі (крім фахівців). Процес підготовки волонтерів складається з кількох етапів: проведення агітації, залучення громадян до волонтерської роботи, проведення співбесіди, інтерв'ю з кандидатом, під час яких відбувається знайомство із соціальними працівниками, соціальною службою, програмою соціальної допомоги, підготовка до волонтерської роботи [1, с.5].

Більшість методів соціально-виховної роботи запозичені з досвіду зарубіжних систем опіки і допомоги вразливим верствам населення. Так, у випадку виявлення не благополучної сім'ї, в якій не створені належні умови для нормального розвитку дитини, де, більше того, її ображають, карають чи взагалі не звертають уваги на неї, що негативно позначається на поведінці дитини, її тимчасово вилучають із сім'ї. Найбільш поширеними заходами в таких випадках є фостеринг і «mainstay» – догляд за чужою дитиною, особливий вид опікунства. Фостеринг передбачає перебування в чужій сім'ї протягом тривалого часу, як правило, до повноліття, однак контакти з біологічними батьками зберігаються, і як тільки умови в сім'ї стають більш сприятливими для виховання дитини, вона знову повертається до своїх батьків.

До актуальних методів соціальної роботи ми відносимо телефонне консультування. Серед різновидів телефонного консультування виділяються спеціалізовані гарячі лінії і загальні гарячі лінії. Визначають такі психотехнічні аспекти телефонного консультування: психологія активного слухання, психологія телефонної розмови, мова телефонного діалогу, телефонний діалог і прості еріксонівські техніки, психологія регулярних («зависаючих») абонентів, психологія вербальної агресії, бесіда з агресивним і маніпулятивним абонентом, помилки телефонного діалогу і мистецтво його завершення, механізми психологічного захисту і телефонна допомога.

В Україні найбільш поширеними є лінії «Телефон довіри», які працюють при соціальних службах для молоді, різних соціальних закладах і установах, лікарнях та ін.

Серед інноваційних методів соціальної роботи можна виокремити мобільну соціальну роботу, суть якої полягає в тому, що соціальні служби не очікують звернення клієнтів, а виходять зі своїми послугами на вулиці, які стали місцем перебування значної кількості людей, що потребують допомоги. Появу мобільної соціальної роботи пов'язують із загостренням в молодіжному середовищі таких соціальних проблем, як: бездомність, безпритульність, наркоманія, правопорушення, прояви агресивності серед представників окремих субкультур.

Отже, ефективність методів соціально-виховної роботи залежить від системності застосування, яке виключає непотрібне дублювання або, навпаки, прогалини в роботі з клієнтом, допомагає уникнути однобічності, забезпечити комплексне вирішення проблеми і спадкоємність різних етапів надання допомоги. До актуальних методів соціально-виховної роботи, крім вище означених, можна віднести: соціальна робота в спільноті, самокерована групова робота, соціально-культурна анімація та ін.

Список використаних джерел:

1. Горєлов Д. М., Корнієвський О. А. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. / Д. М. Горєлова, О. А. Корнієвський – К. : НІСД, 2015. – 36 с.